

PAROLA

XXIV. évfolyam

A közösségi fejlesztőmunka folyóirata

2013/2. szám

A szám tartalma: A közösségfejlesztés új perspektívái – integrációs szerepkör, szakmaköziség, intézmények együttműködése

Tartalom

Tartalom.....	1
Vercseg Ilona: Bevezető gondolatok az intézményközi együttműködés és a szakmaköziség szükségességéről.....	1
Budai István: Szakmaközi együttműködés a közösségi munkában	3
Horváth Enikő: „Az egyeztetési, kiutkeresési folyamatra terhelődik a felelősség”	15
Péterfi Ferenc: Zsókvár – Inspirál.....	21
Csörgő Gyula: A települési közösségfejlesztés és a humán erőforrás fontossága	29
Péterfi Ferenc: Mi lenne, ha...?	31
A közösségfejlesztéssel kapcsolatos kiadványok.....	33

Vercseg Ilona: Bevezető gondolatok az intézményközi együttműködés és a szakmaköziség szükségességéről

Funkciózavarral küzdő intézmények

A magyar társadalom óriási tanulási folyamaton megy keresztül a rendszerváltás óta. Napjaink vitáinak egyik rendre visszatérő témája az, hogy ki miért felelős? A szociális, nevelési, irányító, felügyelő stb. intézmények arra törekednek, hogy minél egyértelműbben határozzák meg saját mozgásterüket és felelősségüket, s mégis, a társadalom nap mint nap szembesül olyan új jelenségekkel, amelyek ismétlődően rávilágítanak a jog és más intézmények korlátaira, gyengeségeire,

funkciózavaraira, s azokra a sem intézmények, sem állampolgárok nem járta mezsgyékre, amelyek az egyes intézmények között üresen tátongnak.

Természetesen fontos, hogy az intézmények tisztában legyenek szerepükkel és azt teljesítsék is, ám az embernek mégis az az érzése, hogy azt már minden intézmény pontosan tudja, hogy hol ér véget a feladata és felelőssége, de az egészet, mint problémát nem vállalja fel senki. Mondhatnánk: hisz erre valók a család, a rokonság, a szomszédsági kapcsolatok, a közösség, s az intézmények feladata csak egy jól meghatározott és behatárolt szolgáltatás nyújtása! Hiszen ha a család, a rokonság, a szomszédsági kapcsolatok, a közösségek jól működnének...

Az intézmény nem független társadalmi környezetétől, s bár fő feladata a törvények betartásával nyújtott szakszerű szolgáltatás, szabad mozgástereit a közegével való rugalmasabb, empatikusabb működés kialakítására, és a többi intézménnyel való rendszeres együttműködésre kellene kitöltenie annak érdekében, hogy a rászoruló felvegyék a kapcsolatot az intézményekkel, vagy hogy ne vesszenek el a rendszerben.

E kívánatos változások a közösségi munka irányába mutatnak.

A társadalmi közeggel való együttmozgás és érdemi együttműködés azonban nyitott helyzeteknek, váratlan fordulatoknak teszi ki az intézményeket és azonnali döntéseket és szakmai innovációt igényelhetnek, melyekhez az intézményeknek nincs meg sem a felkészültsége, sem az eszközrendszere.

Intézményközi együttműködés

A közösségi munka legfőbb mai feladata *az intézményközi együttműködés* szemléleti alapjainak kialakítása és gyakorlati megvalósítása lenne, a képessé tétellel a fókuszban. A hátrányos helyzetű, kirekesztett, mélyszegénységben élő emberek nem tudnak kapcsolatot teremteni az intézményekkel, így azoknak kellene közösségi kezdeményező szerepet betölteniük, felhasználva mindazt az önbizalom-építő, képessé tevő erőt, amit egy közösségi szinten kialakuló új viszony biztosítani tud. A lehetőségek megismerése, az ellátástól való elmozdulás, a saját élet irányításában való aktív részvétel akkor jöhet létre, *ha az intézmények a teljes embert, s nem pusztán a szolgáltatásaik szempontjából ellátásra szoruló ügyfelet látják az érintettekben; ha a szolgáltatások nem csak egymás mellett jelennek meg, a másiktól gyakran mit sem tudva, hanem az egyéni és közösségi utakat egységükben látva, egymással kölcsönhatásban is; s ha lehetőségeiket a helyzetből való kivezető utak intézményközi keresésére is felhasználják.*

Szükséges, hogy a hiányzó szolgáltatások pótlására szervező civil – önszervező, önkéntes – kezdeményezéseket az intézmények erkölcsileg és szakmailag, a képessé tétel minden bekapcsolható eszközével támogassák, hiszen ennek számos hozadéka lesz az egyén, a közösség és az intézmények számára is. Fontos lépés ez az önállóság és az önbizalom fejlődésében; a másokért vállalt felelősség gyakorlattá szervezése pozitívan hat vissza az egyéni életvezetésre, motivációt épít az informális és formális tanulásra, és több más haszonnal is jár. Az önkéntes – ellátó–gondozó–segítő – tevékenységek szaporodása idővel kiegészíti és módosíthatja is az intézményi szerepköröket, de nem teszi feleslegessé, csak a munka hangsúlyait helyezheti át a frontális ellátástól a koordinációra, a közösségi munkaformák megtalálására, a képessé tétel szervezettebb formáinak kialakítására. A közösségfejlesztésnek megvannak a szakmai lehetőségei az intézményközi együttműködés fejlesztésére. Az intézmények képviselőivel és a valamennyi intézménnyel folytatott önbemutató, majd a saját munkát elemző módszerek elvezethetnek a szabad mozgásterek felismeréséhez és – közösségi tervezés eredményeként – azok új szakmai tartalommal való kitöltésére. A területi ellátásban részt vevő intézmények közös munkájának (a szakszerű szolgáltatás mellett) az intézmények kezdeményező szerepének felvállalására kellene irányulnia. E szerep tartalmát az adhatja meg, ha az állami és civil intézmények a vonzáskörzetükben élő érintettekkel közösen tárják fel a problémákat, közösen határozzák meg a megoldási alternatívát és a megfelelő szakmai irányítási szintek bekapcsolásával segítsenek kialakítani egy életképes, közösségi alapú és működő szolgáltatási rendszert. Ez lenne itthon is a társadalmi tervezés igazi területe.

A jövő egy kívánatos iránya: a szakmaköziség erősítése

Az állandósuló változások korában a különböző szakmák sem vizsgálhatók hagyományos módokon. Szembe kellene néznünk a közösségfejlesztés, a közösségi munka elméleti és módszertani *pluralizmusával*, s azzal, hogy mindez e munka természetéből adódik.

A szakma „túl tág” határait gazdagító erőforrásként érdemes érzékelni, olyannak, amely nem csak lehetővé teszi, de a komplex társadalmi problémák kezelése érdekében egyenesen igényli is a *szakmaköziséget*, a határterületi együttműködéseket.

Együttműködés létrejöhet a közigazgatással, szakpolitikákkal, szociálpolitikával, ifjúságsegítő munkával, művelődésszervezéssel, felnőttképzéssel, szociális munkával, építéssel, természet- és környezetvédelemmel, település- és vidékfejlesztéssel. Kiterjedhet az egészségügy, a kisebbségi érdekek érvényesítése (bevándorlás, rasszizmus és diszkrimináció), a jogvédelem és a társadalmi kontrollfolyamatok, a városrehabilitáció és a közösségi tervezés, az építészet és az örökségvédelem, a közösségi művészetek, a partnerség-építés és a helyi demokráciafejlesztés, a foglalkoztatás, a szociális gazdaság, a közösségi alapú gazdasági folyamatok stb. területeire is.

Fontos, hogy a közösségfejlesztés kidolgozza a maga *szakmaközi együttműködési stratégiáját* és azt, hogy mit tud ajánlani a szakmák és intézmények társadalmisítása érdekében. A közösségfejlesztő szakma fejlődése és társadalmi pozíciójának megerősödése szempontjából viszont egyaránt fontos az is, hogy a más beavatkozási-segítő területeken alkalmazott beavatkozások és tapasztalataik vissza is térjenek magához a közösségfejlesztéshez, s elemzésük beépüljön a szakma elméletébe és módszertanába. Ha ez nem történik meg, a közösségfejlesztés egyre parttalanabbá és erőtlenebbé válik, hozzáértése erodálódik és a minőségi szakmai munka védelme sem lesz biztosítható.

vercseg@kkapcsolat.hu

Irodalom:

Vercseg Ilona (2011): A közösségi munka folyamata és módszerei. In: *Közösségi munka a családsegítésben*. Szerk. Nagyné Varga Ilona. Szociotéka, Debrecen. A teljes kötet eléréséhez ld. a cikk eleji linket!

Budai István: Szakmaközi együttműködés a közösségi munkában

In: [Közösségi munka – Társadalmi bevonás – integráció](#)

Szöveggyűjtemény. Szerk. Budai István, Nárai Márta. Győr, 2011. 51–69. o.

A kötet az Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára történő felkészítés alternatívái – TÁMOP 5.4.4.-09/2/C-2009-0006 – „Útitársak” című projekt keretében készült.

(*Másodközlés a szerző engedélyével. A szerk.*)

A mindennapi szakmai közbeszédben, a közösségi munka különböző fórumain, konferenciákon, prezentációkon, szakmai vitákon, workshopokon, egyes publikációkban, képzésekben találkozhatunk a szakmaközi, vagy ún.

interprofesszionális (továbbiakban IP) kifejezéssel. Egyfelől azzal a kimondott vagy kimondatlan szándékkal, miszerint a válságokkal teli, globalizálódott világban talán a jól hangzó kifejezés mögött ott

lévő szellemiséggel a közösségi munka nehézségeire és bajaira keresünk és találunk válaszokat. A szakemberek körében persze máris hallható: „már megint felfedeztünk egy új(abb), divatos, aktuális varázsfogalmat, gyógyírt, módszert, s ettől/ezzel várjuk dolgaink jobbra fordulását” és a szakmai tevékenység megújulását, hatékonyabbá tételét.

Úgy tűnik, „...talán végre ezzel kapunk konkrét módszereket, eszközöket, fogódzókat, recepteket...” „Most valakik egyfajta ’kapaszkodó’-félélet nyújtanak megint, és ha erre az ’új’-ra ’rákapcsolódunk’, akkor valószínűleg több és jobb

